

Välkomna till vårt kollektiv!

TILLSAMMANS Barn och pensionärer, ensamstående och familjer. Det sjuder av liv i kollektivhuset Tullstugan när IcaKuriren kommer på besök.

AV KATARINA MARKIEWICZ FOTO THERESIA KÖHLIN

Utåt sett ser det ut som ett helt vanligt bostadshus. Men inuti sjuder Dörjgränd 4-6 i Norra Hammarbyhamnen i Stockholm av liv. I alla fall på första våningen, där den gemensamma matsalen och lekrummet ligger.

–Välkomna till Tullstugan, säger **Dick Urban Vestbro** när han öppnar dörren. Dick som är ordförande i föreningen Kollektivhus, pensionerad arkitektprofessor, debattör och författare kan inte tänka sig något annat boende än i kollektiv.

–I 30 år har jag forskat om kollektivhus innan jag fick bo så själv. Jag och min sambo **Ann Mari** flyttade till Tullstugan 1996, och alla våra förväntningar infriades.

Klockan närmar sig kvart i sex och kvällens matlag är i full

färd med att duka fram middagen. I kväll bjuds det på kyckling med ris, sallad, guacamole och tortillabröd.

Har matlag

–Vi har fem matlag med tio personer i varje lag, berättar Dick. De utformar menyer, handlar, lagar maten, diskar och städar. Varje kväll har vi ett vegetariskt alternativ och medlemmar med allergier tar vi hänsyn till. Menyerna blir spännande eftersom medlemmarna har så olika bakgrund, både vad gäller åldrar och nationaliteter. Men det är inget tvång att äta här nere, alla gör som de själva vill och det som blir över fryser vi in eller säljer som matlådor, berättar Dick.

Felix Peniche, sambon **Marit Widman** och deras lilla dotter



Den fina gemenskapen präglar kollektivet Tullstugan. Här umgås alla oavsett ålder, nationalitet, yrke eller religion.

Francis är relativt nyinflyttade. Det var en ren slump att de hamnade i kollektivet.

–Vi var vanliga lägenhetsspekulanter som var intresserade av en lägenhet som var till salu. Det var först på visningen vi fick veta att det fanns ett kollektiv och att vi kunde bli medlemmar. Varför inte, tänkte vi. Och det blev bättre än vad vi hade trott. Alla är så hjälpsamma och vi har blivit erbjudna barnvaktshjälp trots att vi inte bätt om det. Det är fantastiskt! säger **Marit** entusiastiskt.

Medan vi pratar strömmar folk in i matsalen. Det diskuteras och skrattas.

–Vi brukar vara kring 35 personer och över 50 på fredagarna då det även serveras dessert, säger Dick.

Förutom gemensamma måltider har kollektivet också en årlig fest, en bokcirkel och kulturaftnar där medlemmarna kan hålla föredrag.

Ett behagligt sorl

Det är ett konstant, men behagligt sorl i matsalen, man märker att alla känner alla. Folk pratar otvunget med varandra, barnen leker och springer omkring. En del kommer med en matlåda i handen.

Carina Hansson, föräldraledig med kollektivets senaste tillskott **Puck**, två veckor gammal, blev medlem i kollektivet efter en "övertalningskampanj" från grannen **Monika Kageryd**.

–Det här är det bästa jag har gjort. Jag bestämde mig när jag blev gravid och var ensamstå-



”

Alla är måna om varandra, det genom-syrar hela kollektivet.

ende. Jag tänkte att det skulle vara trevligt att få sällskap på kvällarna och dessutom få avlastning. Att laga mat själv och samtidigt ta hand om en bebis är ju inte det enklaste. Och det har verkligen varit suveränt, konstaterar hon.

Monika Kageryd har varit medlem i kollektivet i snart sju år. Hon är ensamstående med en tonårsdotter och även hon ser enbart fördelar, inte minst socialt.

– Du behöver aldrig sitta själv, är det fullt nere i matsalen fixar man alltid fram en stol. Alla är måna om varandra, det genom-syrar hela kollektivet.

– Numera händer det till och med att jag tackar nej till att gå ut med kompisar på krogen för att jag vill äta här nere. Det är faktiskt som att ha sin egen

kvarterskrog, skrattar hon och fortsätter.

– När jag hör mig själv berätta låter det nästan som jag blivit frälst... men så är det, jag har blivit frälst och kommer nog att bo i kollektiv så länge jag lever.

Har bott i kollektiv i 29 år

Sven Gustafsson är veteran när det gäller kollektivboende. Till-sammans med hustrun **Agneta** har han bott kollektivt i 29 år, varav 19 år i Tullstugan. Med stolthet berättar han att han är en av grundarna till Tullstugans kollektivboende.

– Vi var ett gäng som bodde kollektivt i Hässelby familjehotell på 1960-talet. Då fanns det anställda som arbetade i köket

forts på nästa sida ➔

Fakta om kollektivboende

I Sverige i dag finns 45 kollektivhus. Sju av dem är av modellen 40+ utan barn, vissa har förskola och fritids i huset. Kollektivhusen bestämmer oftast själva vilka som får medlemskap i kollektivet. Kollektivhus finns som hyresrätter och bostadsrätter.

Mer info: www.kollektivhus.nu

Tullstugan

Antal lägenheter: 24.

Antalet boende: 52 vuxna, 18 tonåringar och 8 barn.

Gemensamma lokaler: Fem procent av den totala ytan utgörs av matsal, lekrum, tv-rum, gåstrum och en altan.

Matkostnad: Middag serveras tisdag–fredag. Varje medlem betalar 100 kronor per månad och 25 kr per måltid (fredagar en tia extra). Barn under åtta år äter gratis. Gäster betalar 35 kr (fredagar 55 kr).

Mer info: <http://tullstugan.weebly.com/>

Så tycker vi om att bo i Tullstugan



Jakob Hofverberg 35, folkhögskolelärare:

– Det underlättar vardagen för oss som är barnfamiljer. Om jag har sjuka barn hemma tar jag med mig mat upp i lägenheten och råb om mitt barn i stället för att laga mat. Den enda nackdelen är att det kan bli lite stressigt de dagar vi ingår i matlaget och samtidigt har arbete och småbarn att ta hand om.



Åsa Carlestam 52, arkitekt:

– Jag har bott i kollektiv i 16 år och ser enbart fördelar. Jag slipper bära tunga matkassar, slipper disk, slipper matrester. Min styvson bodde med mig i kollektiv när han var liten, sedan har han bott utanför kollektivet, men när han själv skaffade familj flyttade han tillbaka hit. Det säger väl allt.



Tor Egelius 14, studerande:

– Det bästa är att det finns extra sängar att låna när man har kompisar som sover över. Nackdelar finns det inga.



Jan Bertoft 56, arbetar på Sveriges Konsumenter:

– Jag har bott i kollektiv sedan 1994 och det är praktiskt, billigt och trevligt. Man lär känna så många nya människor man i vanliga fall aldrig skulle träffa. Att bo i kollektiv är som att bo i en by fast man bor i staden. Jag ser verkligen inga nackdelar.



Ann Marie Engel och Christer Hogstedt utgör kvällen matlag. Marit Widman (med ryggen mot kameran) väntar på att bli serverad.



Simon Egelius, Jacob Hofveberg och Åsa Carlestam tar för sig av kvällens mexikoinspirerade middag. Här blir de serverade av Ann Mari Engel.

och serverade mat sex dagar i veckan. I mitten på 1970-talet lyckades vi få igenom att hotellet skulle ändras till ett kollektiv där vi själva lagade maten.

Växte upp i kollektivet

Sven och Agnetas tre barn växte upp i kollektivet.

–Vi hade dagis och fritids i samma hus och skolan låg vägg i vägg. Tänk att vintertid slippa klä på overaller, att alltid ha barnen inom räckhåll om de blev sjuka och att enkelt kunna hjälpa varandra med barnpassning.

–Men när barnen blev vuxna ville jag och min fru unna oss saker som fanns inne i stan. Då började vi och tre andra familjer att undersöka vart vi kunde flytta. Familjebostäder som byggde nytt vid Norra Hammarbyhamnen visade intresse och 1994 gav de oss 24 lägenheter som vi

kunde ha för kollektivboendet.

Sven är också aktiv i kollektivets kulturklubb som han prisar högt.

–Senast hade vi ett föredrag om vargfrågan. Det var en medlem som arbetar på Naturvårdsverket som höll i det. Och för ett tag sedan pratade jag om jazzen i New Orleans och bjöd på jambalaya. Så man blir allmänbildad på köpet, skämtar han.

Varför bor inte fler i kollektiv tror du?

–Ja, säg det. Jag tror helt ärligt att folk är lite småkorkade som inte inser hur bra det är att bo så här. Många säger att de vill bo kollektivt men få gör slag i saken. Jag vet inte varför.

Inte heller Monika förstår det.

–Min önskan är att fler människor och speciellt byggherrar börjar inse vilken bra boendeform det här är. Vi klagar på ensamheten i Sverige och det



Marit Widman antecknar att hon har tagit med sig en gäst. Hon bär på Marits lilla dotter Francis.

här kan ju verkligen vara en av lösningarna på problemet.

–Ja, när jag är ensam eller smådeppig går jag ner till matsalen och snackar av mig lite. Det får mig att må bättre direkt, inflikar Sven.

Ni verkar väldigt enade, är ni alltid sams?

–Ja, mestadels. Det är klart att med flera generationer under samma tak går åsikterna ibland isär men det vi kollektivbor lärt oss är att lyssna på varandra och respektera att man tycker olika. Sen i slutändan är det såklart majoritetsval som gäller, precis som i alla andra demokratier.

Mer praktiskt än ideologiskt

Innan vi lämnar kollektivet frågar vi Dick om hur den typiska kollektivhusmedlemmen ser ut.

–En del har fortfarande fördomar och ser kollektivboende

”

Jag tror att folk är lite småkorkade som inte inser hur bra det är.

som de såg ut på 1970-talet med velourbyxor och vänsterpolitiska åsikter. Men det har förändrats. I dag har man mer praktiska än ideologiska motiv. En studie på 1980-talet visade att den typiska kollektivisten är välutbildad medelklass men med kritisk inställning till konsumtionssamhället, säger han och tillägger:

–En klar majoritet är kvinnor. De har nog lättare för sociala kontakter. □